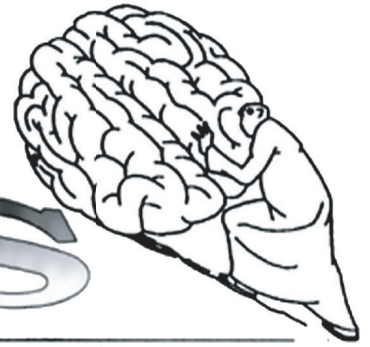

SISYFOS

Cílem Českého klubu skeptiků SISYFOS je šíření vědeckých poznatků a nezkrácených informací. Zkoumáme sporné jevy a vystupujeme proti pseudovědeckým názorům. Pomáháme chránit spotřebitele před nabídkou podvodných služeb, pomůcek a přístrojů. Podporujeme kritické myšlení a zdravou pochybovačnost. Naším členem se může stát každý, kdo dává přednost rozumu před vírou v zázraky.

Z OBSAHU

Paranormální výzva Českého klubu skeptiků Sisyfos (<i>Leoš Kyša</i>)	1
Je alternativna medicína naozaj alternatívou?	
Rozhovor s Jiřím Heřtem ve slovenském časopise Rozmer č. 4/2013 (<i>Boris Rakovský</i>)	2
MUDr. Ludmila Eleková a propagace „bad science“ (<i>Pavel Vlašánek</i>)	6
Stanovisko České lékařské komory k očkování (<i>Milan Kubek</i>)	9
Ben Goldacre: Prolhaná věda (<i>Jiří Heřt</i>)	9
Příliš mnoho energie (Inkognito na esoterickém veletrhu) (<i>Bernd Kramer</i>)	10
Kreacionismus ve Vesmíru (<i>Václav Hořejší</i>)	13
Sisyfos konečně oceněn (<i>Martin Bloch</i>)	15

Paranormální výzva Českého klubu skeptiků Sisyfos

Leoš Kyša

Jste přesvědčeni o tom, že jste schopni experimentálně za kontrolovaných podmínek prokázat existenci paranormálních schopností, respektive takových schopností, které jsou podle současných vědeckých poznatků nemožné? Potom je tady pro vás Výzva Českého klubu skeptiků Sisyfos. Český klub skeptiků Sisyfos je připraven vyplatit každému, kdo takovýto jev prokáže, deset tisíc korun a výsledky takového experimentu zveřejnit. Navíc, pokud ve Výzvě uchazeč obstojí, zavazuje se Sisyfos takového člověka doporučit do testování nadace Jamese Randiho o milion amerických dolarů. Doporučení národní skeptické organizace je totiž základní podmínkou pro účast v milionové Randiho ceně - One Million Dollar Paranormal Challenge.

Výzva, jejíž platnost začíná dnem 1. 1. 2014 a je vyhlášena na neurčitou dobu, navazuje na ukončenou Evropskou skeptickou milionovou cenu, kterou v roce 2013 vyhlásil belgicko-vlámský skeptický klub SKEPP ve spolupráci s evropskou skeptickou společností ECSO. Během jednoho roku proběhly na území Evropy testy různých paranormálních schopností z oblastí jako je jasnovidnost, telepatie, telekineze, proutkařství apod. Nikdo z účastníků těchto testů neuspěl, respektive jeho výsledek nebyl přesvědčivý. Přestože

v Evropě výzva trvala celý rok a v České republice půl roku, objevilo se i u nás mnoho zájemců, kteří nakonec z různých, třeba i časových důvodů připravované testy nepodstoupili.

Český klub skeptiků Sisyfos ve shodě s přístupem zahraničních skeptiků zachovává otevřenou mysl k fenoménům, které sice považujeme za krajně nepravděpodobné nebo nemožné, ale mnoho lidí je přesvědčeno o jejich existenci, případně věří, že jsou schopni tyto fenomény a schopnosti prokázat. Vyzýváme proto každého zájemce, aby tato svá tvrzení prokázal ve spolupráci s námi.

Jak budou testy probíhat? Přihlásit se na Paranormální výzvu Českého klubu skeptiků Sisyfos může každý občan České republiky i Slovenské republiky.

Základem výzvy je experiment, tedy jde o to, aby bylo dané tvrzení možno jednoznačně prokázat v kontrolovaném, dvojitě zaslepeném experimentu. Každý uchazeč je povinen popsat fenomén, který je připraven demonstrovat a zároveň navrhnout jednoduše proveditelný a průkazný experiment. Organizační výbor Výzvy návrh experimentu upraví podle zásad vědecké metody. Popis takového experimentu pak před samotným testováním musí být schválen oběma stranami. Tedy jak uchazečem, tak Organizačním výborem Výzvy. Toto schválení prakticky proběhne podpisem smlouvy mezi uchazečem a Českým

klubem skeptiků Sisyfos, kde bude jak přesný popis experimentu, tak další klauzule dohody jako prohlášení uchazeče, že při absolvování testu nebude žádným způsobem podvádět, nebude používat žádné kouzelnické triky ani přístroje. Pokud bude odhalen, má Sisyfos právo jej ze soutěže vyřadit a zároveň jeho podvod zveřejnit. A to i při zpětném zjištění. A také to, že obě strany souhlasí s tím, že celý experiment bude natáčen kamerou pro pozdější vyhodnocení a kontrolu, vylučující případný podvod. Záznam může být rovněž klubem Sisyfos zveřejněn, při zachování důstojnosti uchazeče. Stejně tak může uchazeč v případě úspěchu tento záznam zveřejnit sám, pokud se obě strany nedohodnou na společné formě zveřejnění.

Popis experimentu, který bude schválen oběma stranami, pak musí být během celého testu přesně dodržen oběma stranami, jinak bude celý experiment prohlášen za neplatný. Obě strany, uchazeč i Organizační výbor Výzvy stvrdí platnost testu podpisy pod protokoly ještě před vyhodnocením samotného testu.

Vyloučeny jsou experimenty, které by mohly být nebezpečné pro člověka nebo zvíře, v rozporu s etikou a dobrými mravy, návrhy vedoucí k porušení státních zákonů, kouzelnické a magické triky a léčba chorob nebo deformit.

Úspěch a náklady

Jakýkoliv experiment, který bude v rámci Výzvy prováděn, musí splňovat kritérium dvojitého zaslepení. To, zda je výsledek experimentu úspěšný či nikoliv, musí být jasně definováno mezi uchazečem a Českým klubem skeptiků Sisyfos. Kritériem úspěchu v rámci experimentu je výsledek, který odpovídá pravděpodobnosti 1:1000, že k výsledku dojde čirou náhodou.

Podobně jako při Evropské milionové ceně i v případě experimentu v rámci Výzvy může mít uchazeč po celou dobu dvojité zaslepeného experimentu svého pozorovatele v té skupině, ve které sám nebude účasten.

Zároveň v obou skupinách testu je bezpodmínečná účast „odborníka na podvodné provádění paranormálních jevů“ ze skupiny Falešní hráči, který bude hlídat dodržování pravidel oběma stranami, tedy jak uchazečem a jeho pozorova-

telem, tak členy Českého klubu skeptiků Sisyfos, aby nedošlo k úmyslnému či neúmyslnému porušení závazných pravidel experimentu.

Český klub skeptiků se zavazuje, že v případě úspěchu uchazeče jej doporučí do soutěže o jeden milion amerických dolarů, kterou vyhlašuje Nadace Jamese Randiho.

Náklady experimentu hradí samotný uchazeč. Náklady se rozumí nákup nutného materiálu či vybavení pro provedení samotného experimentu (případně pronájem nějakých specifických prostor). Většina experimentů patrně nebude vyžadovat žádné náklady. Přesto musí každý uchazeč uhradit vstupní náklad 1 000 Kč jako regulační poplatek.

Náklady experimentu musí být jasně vymezeny ve smlouvě mezi uchazečem a Českým klubem skeptiků, respektive Organizačním výborem Paranormální výzvy Českého klubu Skeptiků, který jej bude v případě přípravy a provádění experimentů zastupovat. Náklady je potřeba zaplatit vždy před provedením experimentu. V případě, že uchazeč ve Výzvě uspěje, budou mu náklady proplaceny spolu s vítěznou částkou deset tisíc korun českých a to do měsíce od vykonání experimentu.

Jakékoliv další nejasnosti je vždy nutné vyřešit před samotným experimentem a přesně je popsat ve smlouvě na základě oboustranné dohody. Bez této dohody na všech podmínkách experimentu, oběma stranami stvrzené podpisy na smlouvě, není možné, aby byl experiment proveden, a tedy není možné ani vymáhat provedení experimentu za jednostranných podmínek požadovaných jednou či druhou stranou. Zpětně lze napadnout výsledek experimentu jenom v případě, kdy byl jednoznačně z videozáznamu experimentu prokázán podvod jedné či druhé strany. V případě neúspěchu mohou uchazeči podstoupit experiment znovu za případně upravených podmínek, tedy pokud to bude Organizační výbor Výzvy považovat za relevantní. V případě doložených závažných pochybností o regulérnosti výsledku, má právo Organizační výbor zorganizovat nový experiment.

Uchazeči mohou kontaktovat organizační výbor na emailové adrese milionovacena@sisyfos.cz

Je alternativna medicína naozaj alternatívou? Rozhovor s Jiřím Heřtem ve slovenském časopise Rozmer č. 4/2013

Boris Rakovský

Podľa výskumov každý piaty český lekár (a nie inak to bude aj na Slovensku) vo svojej praxi používa niektorú z početných metód alternatívnej medicíny (AM). Aj to svedčí o tom, že takáto forma liečby je v našej spoločnosti čoraz etablovanejšia, navzdo-

ry tomu, že sa verejnosť z médií z času na čas dozvie o rôznych podvodných praktikách „zázračných“ liečiteľov. O tom, kde hľadať príčiny tohto znepokojujúceho javu, sme sa pozhovárali s popredným členom českého klubu skeptikov Sisyfos, lekárom a profesorom anatómie Jiřím Heřtom, ktorému v marci Česká lékařská komora udelila za jeho doterajšiu vedeckú prácu a morálnu integritu najprestížnejšie vyznamenanie Rytier českého lékařského stavu.

■ **Pán profesor, ako popredný skeptik dlhodobo upozorňujete na všetky formy šarlatánstva v českej spoločnosti. Prečo sa tento neduh tak rozširuje, keď sa hrdíme toľkými vedecko-technickými úspechmi? Kde sa vytráca to potrebné kritické myslenie?**

Příčin tohoto nezdravého jevu je množství, určitě několik desítek. Vyjmenuji jen některé. Především je zřejmé, že přes veškeré nesporné pokroky není medicína schopna vyléčit všechny choroby a zabránit smrti. Těžce nemocný pacient se proto chytá jakékoli, i nepravděpodobné možnosti, vyléčit svou chorobu. A kde je poptávka, je i nabídka. Svou roli v zájmu o AM hraje i jistá přetechnizovanost a dehumanizace dnešní medicíny. Zatímco léčitel obvykle nabízí čas i vlídný lidský přístup, lékař nemá čas, aby se pacientovi věnoval a místo toho ho posílá na celou sérii pacienta obtěžujících vyšetření. K léčiteli zavede pacienta často i jeho charisma, suverenita i nezodpovědné sliby vyléčení. Častým důvodem zájmu o AM je i to, že dnešní věda má kromě pozitivních stránek i řadu negativ (zbraně, ničivé války, ničení přírody aj.). Je také příliš složitá a pro laika nesrozumitelná. Ten dává přednost jednoduchému, pro něj srozumitelnému vysvětlení. Významný je i vliv postmoderního myšlení, které místo racionality preferuje spiritualitu, zdůrazňuje relativitu a pluralitu poznání a je vysloveně antiscientistické. Nezanedbatelný podíl na šíření AM mají i média, která dnes umožňují zastáncům AM masivně šířit nepravdivé informace o jejich léčebných metodách.

Jiří Heřt,
Rytíř českého
lékařského
stavu

■ **Český klub skeptiků Sisyfos minulý rok vyzval Vedeckú radu Českej lekárskej komory, aby sa jasne vyjadrila proti alternatívnej medicíne a varovala pacientov. Aké dôvody vás k tomu viedli a aká bola reakcia?**

Jednou z příčin existence a rozvoje AM u nás je neschopnost nebo nechuť státních zdravotnických institucí, ministerstva zdravotnictví, lékařských společností i České lékařské komory zaujmout a veřejně šířit jasné kritické stanovisko k takovým metodám. Proto jsme se rozhodli vyzvat je, aby se vyjádřily k jejich účinnosti a aby o svém stanovisku informovaly veřejnost. Většina oslovených institucí bohužel reagovala odmítavě nebo vůbec ne. Některé lékařské fakulty reagovaly dotčeně s tím, že přece vyučují jen vědeckou, „evidence based medicínu“ (EBM). Zřejmě se domnívají, že je to dostačující a že o existenci AM a její povaze i rizicích nemusí student slyšet ani slovo.

■ **Keďže ani klasická medicína nepozná recept na liečbu viacerých chorôb, môžeme nevyliciteľne chorému pacientovi vôbec zazlievať, ak zúfalo hľadá útočisko u liečiteľov? Neočakáva od nich skôr nádej a pochopenie, ako reálnu pomoc?**

Většina pacientů věří v reálnou pomoc, tedy ve vyléčení. To je sice nemožné, ale léčba u léčitele jim může přinést alespoň subjektivní úlevu a útěchu. Neměli bychom jim proto návštěvu léčitele nebo „alternativního“ lékaře rozmlouvat, ale vždy bychom jim měli říci jasně: Trochu se Vám možná uleví, ale je naprosto nezbytné, abyste pokračovat v léčbě, navržené vzdělanými lékaři podle zásad vědecké medicíny.

■ **Patríte k odborníkom, ktorí tvrdia, že za „úspechom“ mnohých alternatívnych metód stojí tzv. placebo efekt. Čo je však zlé na tom, ak sa v pacientovi vzbudí nádej? Nemôže mať viera v uzdravenie skutočne na jeho liečbu pozitívny vplyv?**

Placebo efekt je v podstatě automatickou autosugestivní reakcí na laskavé, lidské jednání, na příjemné prostředí a na charisma léčícího, je projevem víry v úspěch léčby, vlastní každému způsobu léčby, vědeckému i alternativnímu. Může příznivě ovlivnit především subjektivní pocity pacienta, zčásti i jeho funkční obtíže. Proti závažným organickým chorobám však zasáhnout nemůže.

■ **Stúpenci holistickej (celostnej) liečby klasickej medi-**

cíne vyčítajú jej neosobný prístup k pacientovi. Sťažujú sa, že jednotliví špecialisti si ich navzájom „posúvajú“ ako nejaký kus inventára, bez toho, aby prejavili aspoň aký-taký záujem o ich bežné ľudské problémy...

To je bohužel smutná skutočnosť, spôsobená nedostatkom času lekárov, zahltených enormne bující administratívou. Není to však jav všeobecný. Väčšina praktických alebo rodinných lekárov, snad všetci psychiatri a mnoho internistů se věnují pacientům obětavě k jejich spokojenosti. Jiné je to bohužel u některých specialistů, hnaných nutností co nejpodrobněji pacienta vyšetřit a navrhnout řadu laboratorních a přístrojových vyšetření, která pacienta obtěžují, a zvládnout při tom nutné „papírování“.

■ Lidí taktiež znepokojujú informácie o škodlivých vedľajších účinkoch rôznych chemických liečiv, z médií sa dozvedáme o škandáloch súvisiacich so zavadnými potravinami, pri ich kúpe si dávame väčší pozor na tzv. éčka atď. Nie je preto pochopiteľné, že čoraz väčšmi rezonuje téma návratu k prírode, z čoho ťaží práve alternatívna medicína, ktorá na tomto záujme vybuodovala svoj prosperujúci biznis?

Neexistuje liečivá metóda alebo jej prostriedok, ktorý by nemohol mať a ktorý také má pri nevhodnom alebo nadmernom užití, vedľajší nepříjemné alebo dokonca škodlivé účinky. Strach z takových účinků je v pacientech záměrně přestován zastánci AM, kteří bez jakýchkoli skrupulí nabízejí lživě prostředky „bez vedľajších účinků“, přírodní, „bez chemie“, laciné a při tom vysoce účinné. Bohužel i v mnoha médiích i knižních publikacích (např. knihy prof. Strunecké) jsou rizika léků a jiných chemických látek zveličována nebo vyhlašována, ačkoli byla jejich bezpečnost jednoznačně potvrzena.

■ Ak by sme to, čo ste doteraz povedali, chceli zhrnúť, ako by ste charakterizovali hlavný rozdiel medzi klasickou a alternatívnou medicínou? Je vôbec možná ich vzájomná spolupráca alebo dokonca slučeniej obou prístupov?

Tuto možnost jednoznačně vylučuji pro naprostou odlišnost paradigmat EMB a AM. První je založena na věděni, faktech, druhá na víře. První vychází z vědeckého poznání příčin, průběhu i způsobu léčby chorob, druhá je charakterizována absencí těchto pro léčbu nezbytných podmínek, opírá se o víru v existenci nedokazatelných duchovních principů, o fantazie a absurdní výmysly. Účinky metod EM jsou

dokázány, zatímco účinnost metod AM standardními vědeckými metodami dokázána nebyla. Spolupráce mezi lékařem a léčitelem proto fungovat nemůže.

■ Rozprávame sa o alternatívnej medicíne, ale ako autor knihy zameranej na túto problematiku sám najlepšie viete, že dnes sa za týmto pojmom skrýva nepreberné množstvo najrozličnejších metód. Ľudia sa v tom postupne prestávajú orientovať. Situáciu navyše komplikujú samozvaní liečitelia zneužívajúci zúfalstvo a beznádej svojich pacientov. Ako možno rozoznať, že ide o šarlatána a podvodníka?

Podle jeho chování to možné není. Šarlatán nikdy nepřizná a nikdy mu s jistotou nedokážete, že lže a podvádí. Jeho šarlatánství odhalíme jen podle rejstříku jeho metod. Nehledě k tomu, že většina lékařů a léčitelů, kteří metody AM používají, nejsou šarlatány. V účinnosti těchto metod z neznalosti, hlouposti nebo naivity věří a upřímně se snaží pomáhat lidem.

■ Na nezodpovednosť týchto tzv. liečiteľov doplatil už ne jeden klient. Je súčasná legislatíva dostatočne účinná, aby tomu zamedzila? Alebo je naša spoločnosť ľahostajná k tragédiám spôsobeným takýmto ohrozujúcim konaním?

Naše legislativa je připravena dobře, jenže není řádně aplikována. Je chybné dokazovat léčitelům, že pacienta poškodili

úmyslně. Stačí přece potrestat a odsoudit ho za neúmyslné poškození zdraví pacienta nebo za jeho úmrtí. Chce-li někdo pracovat jako léčitel, měl by si osvojit alespoň základní poznatky o rizicích jím použité metody a také o známkách přítomnosti vážné choroby.

■ Ak zlyhá lekár či chirurg, je možné obrátiť sa na Úrad pre dohľad nad lekárskou starostlivosťou, aby preskúmal jeho postup. Čo ale v prípade, ak zlyhá liečiteľ? Kto preukáže jeho vinu a kto ho bude brať na zodpovednosť?

Každý, kdo byl poškozen léčitelem, se může obrátit na soud, který má právo léčitele postihnout za „poškození zdraví z nedbalosti“. Do pravomoci České lékařské komory léčitelství nespádá.

■ Vo vašej publikácii píšete o mnohých liečebných metódach, no možno ešte bizarnejšími sú diagnostické postupy, ktoré používajú. Môžete na ilustráciu aspoň niektoré z nich spomenúť?

Jiří Heřt s rodinou

K starým podivuhodným diagnostickým metodám patří třeba věštění z vnitřností kuřat nebo z kávové sedliny, novějšího data je diagnostika z duhovky oka nebo různé psychotronické metody, např. diagnóza pouhým hlubokým pohledem nebo podle zasláného vlasu, event. otisku prstu. Stejně bizarní je diagnostika pomocí Vollovy elektroakupunktury nebo jiné přístrojové metody, předpokládající existenci různých hypotetických záření nebo jakousi „biorezonanci“, kterou fyzika nikdy neprokázala.

■ **Populárne sa stávajú i početné psychoterapeutické metódy. Často ich ale vedú ľudia, ktorí nemajú patričné akademické vzdelanie. Vynára sa tak otázka, či nemôžu účastníkom rôznych sedení či kurzov skôr ublížiť, ako pomôcť?**

Takové metody mají s racionální vědeckou psychoterapií jen málo společného. Příkladem jsou např. aplikovaná kineziologie, léčba objetím, léčba „novým zrozením“ nebo transpersonální psychologie. Jisto je, že v řadě případů může i taková laická „psychoterapie“ pomoci. Víme totiž, že více než na použité metodě záleží na lidském přístupu a charismatu léčícího. Někdy stačí jen kontakt s upřímným a citlivým léčitelem nebo s kolektivem jiných pacientů při skupinové léčbě, aby došlo ke zlepšení psychického stavu pacienta. Rizikem ale je vytvoření závislosti pacienta na léčiteli a oslabení jeho samostatnosti, a stejně je nebezpečné zanedbání racionální terapie, zejména když jsou psychické potíže způsobeny organickou mozkovou chorobou.

■ **Niektoré psychoterapeutické metódy, najmä regresné, vychádzajú z reinkarnačnej teórie. Viera v minulé životy sa tak stáva nielen súčasťou nášho svetonázoru, ale je i uholným kameňom mnohých psychoterapeutických postupov. Čím sú podľa vás scestné?**

Regresní metody vycházejí z představy, že návrat do mládí nebo do minulých životů povede k uvědomění příčin dnešních potíží, a jejich aktuální zpracování pak umožní vyrovnat se s nimi. Vzpomínky se však nikdy nevybavují v původní podobě, protože jsou v mozku neustále přepracovávány a mohou být zcela klamavé. Navíc může nevhodná terapie vyvolat i tzv. „falešné“, neexistující vzpomínky, což může mít vážné důsledky pro pacienta i jeho rodinu. Zcela scestné jsou metody, vycházející z představy o existenci minulých životů a o přenosu karmy do života dnešního. Všechny biologické procesy, biochemické i psychické, jsou jednosměrné, nemohou probíhat zpětně.

■ **Prečo je podľa vás spojenie východných náuk, ezoteriky a alternatívnej medicíny také bežné?**

Mnozí lidé, nespokojení se současným světem, racionálním, realistickým, materiálním, a tomu odpovídající medicínou hledají alternativu, kterou vidí ve spiritualitě a esoteri-

Jiří Heřt
s manželkou

ce. Právě takový obraz světa poskytují orientální náboženské a filozofické nauky, a z nich vycházející čínská, thajská nebo indická medicína.

■ **Viacere metódy liečia tzv. kozmickou energiou (čchi, prána a pod.). Tvrdia, že má moc uzdravovať a harmonizovať náš organizmus. Dá sa však táto energia nejakou odbornou definovať, alebo ide iba o niečo abstraktné, čo z vedeckého hľadiska nemá žiaden iracionálny podklad?**

Fyzika zná jen čtyři energie, elektromagnetickou, gravitační a silnou a slabou energii jadernou. Žádná jiná (fyzikální) energie neexistuje. Neexistuje ani energie duchovní, protože pod termínem energie rozumíme schopnost vykonávat práci. Duch to nedokáže. Naši dávní předci správně vytušili, že vše, tedy svět, existence člověka i jeho choroby musí mít nějakou příčinu a že vše musí být nějak řízeno. To „něco“, zřejmě sílu, poznat sice nemohli, ale chtěli ji alespoň pojmenovat. Zvolili termíny čchi, prána, mana aj. Teprve dnešní vykladači místo nekonkrétní představy o jakési síle věří, že se za těmito termíny skrývají jiné, zatím nepoznané kosmické síly.

■ **Pre vás ako vedca asi nie je po vôli, že mnohí liečitelia si vypomáhajú vedeckou terminológiou, pričom jednotlivým pojmom často vkladajú abstraktný až ezoterický podtón, čím deformujú ich pôvodný význam. Je to podľa vás spôsob, ako prilákať klienta a zároveň zamaskovať svoju neodbornosť?**

Léčitel má dvě možnosti, jak zvýšit přitažlivost své metody. Jednou je zdůrazňování zásadní odlišnosti alternativního přístupu od vědecké medicíny, kterou kritizují, druhou je naopak snaha přiblížit se vědecké medicíně a dokázat, že i jejich metoda je vědecká a tedy správná. Proto ji popisují vědeckou, bohužel špatně pochopenou terminologií. Že jde o nesmyslný a nelogický slovní guláš, pozná jen odborník.

■ **Čo by ste na záver chceli ako lekár odkázat tým, pre ktorých byť zdravý je často jediným želaním? Máte pre nich nejakú radu, ako sa vyhnúť sklamaniam a nežiaducim následkom spôsobeným tým, že uverili šarlatánom?**

Je to velice jednoduché. Stačí doporučit pacientovi, aby si přečetl nějakou kritickou knížku o alternativní medicíně a trochu se zamyslel. Normálně myslící čtenář by měl pochopit, že celá AM je sbírkou mylných, naivních, hloupých a podvodných metod a bude věřit jen dnešní „evidence based“ medicíně a jejím ověřeným postupům. Tomu, kdo přesto v účinnost metod AM věří, pak naléhavě doporučuji, aby se vydal k léčiteli jen tehdy, když byl řádně klasickou medicínou vyšetřen a byla vyloučena závažná choroba. V AM by měl vidět jen doplněk k řádně ověřené léčbě.

MUDr. Ludmila Eleková a propagace „bad science“

Pavel Vlašánek

Začátkem srpna 2013 vzbudil na internetu rozruch rozhovor, který zveřejnili server *ona.idnes.cz* s MUDr. Ludmilou Elekovou, kde vyjadřovala svůj názor na problematiku očkování. Důvod rozruchu prozradí už samotný název - *Lékařka: Očkování způsobuje alergie, astma a autismus. A děti i zabíjí.*

V jeho důsledku na ni bylo podáno trestní oznámení za šíření poplašné zprávy, které v současnosti ještě nemá žádnou odezvu.

Antiočkovací ikona

MUDr. Ludmila Eleková absolvovala fakultu všeobecného lékařství univerzity Karlovy, získala atestaci v oboru všeobecného lékařství, pracovala jako praktická lékařka. Od roku 2007 se věnuje pouze alternativní léčbě. Z tohoto výčtu by si měl čtenář zmíněného rozhovoru udělat obrázek. MUDr. Eleková není odborník na očkování. MUDr. Eleková i přes svůj diplom propaguje *neléčbu* cukrovými pilulkami. Po krátkém kontrolním prohledávání internetu lze zjistit, že MUDr. Eleková nemá žádné vlastní vědecké publikace a tedy nevyvíjí vědeckou a výzkumnou činnost.

MUDr. Ludmila Eleková je praktická lékařka. Nic víc, nic míň. Nevěnuje se vědě, ohledně očkování je při nejlepším samouk. Už toto by mělo stačit, aby si čtenáři nedělali s rozhovorem těžkou hlavu, ale stal se opak. Vzbudil se obrovský poprask, který nalil novou krev do žil iracionálních odpůrců vědy. Díky uvažování ve stylu: „*Když to přece říká doktorka, musí to být pravda.*“

Že titul MUDr. neznamená odborník na cokoli, co se týká léčby lidí, že titul MUDr. má psychiatr stejně jako třeba patolog, to už je běžnému uživateli internetu, bohužel, těžké vysvětlit.

Bad science

MUDr. Eleková se v rozhovoru pro svá závažná tvrzení odkazuje na různé studie. Už z nich je patrné, že si z problematiky očkování vybírá jen to, co se jí hodí, a navíc to, že pravděpodobně kvůli své mimovědecké kariéře není schopna rozpoznat kvalitní vědeckou práci. Na jednom článku, který cituje, vysvětlím, jak se věda nedá dělat a že i člověk s titulem může být snadno oklamán. Pokud by si někdo doteď myslel opak.

Cituji z jejího rozhovoru: „*Studie potvrzují, že když zdvojnásobíte počet vakcín, zdvojnásobíte kojeneckou úmrtnost v dané zemi. Očkování děti zabíjí.*“

Toto je velmi vážné obvinění. Je to opravdu tak silné,

že z úst člověka s titulem MUDr. dokáže v lidich přesvědčení hraničící s jistotou: *Očkování je zlé a zabíjí děti.* Člověk, který si dovolí něco takového veřejně vyslovit, musí mít za zády důkazy. Citovaný článek

Infant mortality rates regressed against number of vaccine doses routinely given: Is there a biochemical or synergistic toxicity? ovšem takový důkaz není. Je dokonce tak špatný, že je ostudou pro časopis, který ho vydal.

Prvotní analýza článku

I poloviční laik dokáže s trochou úsilí odfiltrovat špatnou vědeckou práci. Musíme si ke každému článku položit následující otázky:

V jakém časopise vyšel?

Kdo je autor?

Je v něm opravdu explicitně řečeno to, co nám druhá strana říká?

Pokud už se člověk ve vědě orientuje, může se ptát dále:

Je téma článku smysluplné?

Byla použita vhodná vstupní data?

Byla použita vhodná statistická metoda pro jejich zpracování?

Vezměme to popořádku. Článek vyšel v časopise **Human & Experimental Toxicology** s impakt faktorem za rok 2012 1,453 a prošel recenzním řízením. To nezní špatně.

Autoři jsou Neil Z. Miller a Gary S. Goldman. Jako organizaci, pod kterou pracují, uvedli *Independent researcher* a *Independent computer scientist*. Nadměru zajímavé je upřesnění této informace v poznámkách: *[...]for the purposes of this publication the correct affiliations are as follows: Neil Z Miller, Think Twice Global Vaccine Institute, USA, Gary S Goldman, Computer scientist, Pearblossom, California, USA*

Copak to tu máme? Neil Z. Miller není tak docela independent. Think Twice je institut vystupující proti očkování a zmíněný pán je její ředitel. Dá se tedy předpokládat zaujatost autora. Když navíc zkusíme prohledat internet, zjistíme, že Neil Z. Miller publikoval řadu knih. Jako:

Vaccine Roulette: Gambling With Your Child's Life ISBN 1-881217-09-4, 1995

Vaccines, Autism and Childhood Disorders: Crucial Data That Could Save Your Child's Life ISBN 1-881217-32-9, 2003

Pokud jde o jeho odbornost, je to novinář. Já se ptám,

MUDr. Ludmila Eleková

proč nepovažoval za nutné v původní verzi článku uvést, pro koho opravdu pracuje? Tady už to tak dobře nevy-
padá. Novinář, ředitel institutu zaměřeného proti očkování,
píše článek o očkování. Jak to asi může dopadnout?

Druhý autor, Gary S. Goldman, je spojen s organizací
World Association for Vaccine Education, která je co do cí-
lení podobného ražení jako předchozí zmíněná. V době pu-
blikování článku byl navíc zapsán také jako její ředitel. Aby
to bylo kompletní, Gary S. Goldman je prezident a zaklada-
tel *Medical Veritas*, antiočkovacího časopisu.

Ke dvěma s velkou pravděpodobností zaujatým autorům
navíc přibývá jedna zajímavost. Organizace *National Vacci-
ne Information Center* zaplatila 2500 \$ pro open access. Na
organizaci je zajímavé to, že je jednou z nejstarších a nej-
vlivnějších protiočkovacích organizací ve spojených státech.

To, co se na začátku zdálo independent, tedy nezávislé,
je nakonec napojeno na tři proti očkování zaujaté subjekty.

Teď už se ale zaměříme na samotný článek. Začneme ná-
zvem: *Infant mortality rates regressed against number of
vaccine doses routinely given: Is there a biochemical or syn-
ergistic toxicity?*

Znamená to něco jako „*Závislost úmrtnosti kojenců na
běžně používaných dávkách vakcín: Hraje roli biochemická
nebo synergická toxicita?*“.

Dále přečteme abstrakt. Pokud nás zaujme, přečteme zá-
věr, a pokud nás zaujme i ten, přečteme zbytek článku, kde
je popsáno, jak se k závěru došlo: *Linear regression ana-
lysis of unweighted mean IMRs showed a high statistical-
ly significant correlation between increasing number of va-
ccine doses and increasing infant mortality rates, with $r =$
 0.992 [...].*

IMR je zkratka pro infant mortality rate (kojenecká úmrtnost), která je vyjádřena číslem mrtvých kojenců na 1000 živých. Citovaná stat' nám tedy říká, že, řečeno volně, existuje silná vazba mezi zvyšováním počtu očkovacích dávek a nárůstem kojenecké úmrtnosti. Vidíte r , která nabývá hodnoty 0,992. To je dost. Maximum pro lineární závislost je 1, což znamená, že máme statisticky zajímavý výsledek. Objevuje se slovo correlation (korelace), což značí *vzájemný statistický vztah*. U toho se zastavíme.

Řekněme, že mám k dispozici věrohodná data o obě-
tech násilných trestných činů a k tomu data o konzumen-
tech pečiva. Vynesu na jednu osu počet lidí, kteří jedí chle-
ba, a na druhou počet lidí, kteří se stali obětmi. Co čert
nechtěl, dostanu vysoký koeficient r , řekněme 0,95. Z vý-
sledku odvodím závěr: „*Existuje silná korelace mezi po-
čtem konzumentů chleba a počtem obětí násilných trest-
ných činů.*“

V pořádku. Proč to ale píšou? Protože by někoho mohlo
napadnout interpretovat výsledek takto: „*Se vzrůstajícím
počtem konzumentů chleba roste počet obětí násilné trestné
činnosti. Máme důkaz!*“

To může mít neblahé důsledky. Třeba: „*Aktivisté bojkotu-
jí pekárny, aby snížili jejich produkci. Na základě nejnověj-
ších výzkumů bylo zjištěno, že produkce chleba zvyšuje kri-
minalitu. 'Děláme to pro vás!', říkají.*“ Nebo ještě více pře-
kroucené: „*Pokud jíte chleba, máte velkou šanci, že vás ně-
kdo zabije!*“

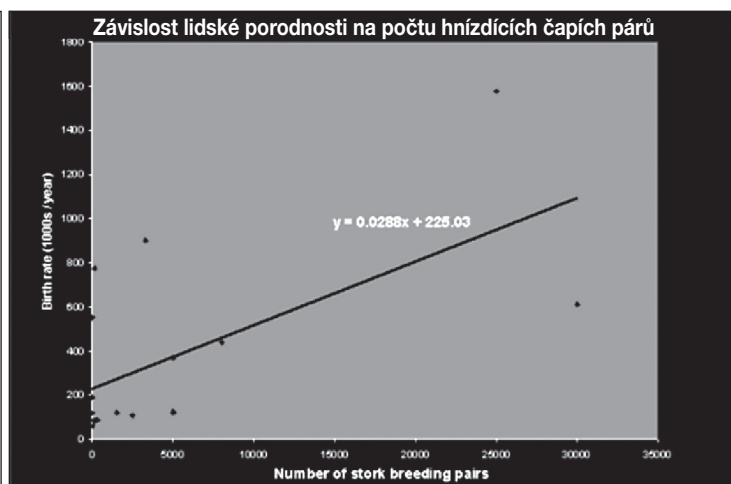
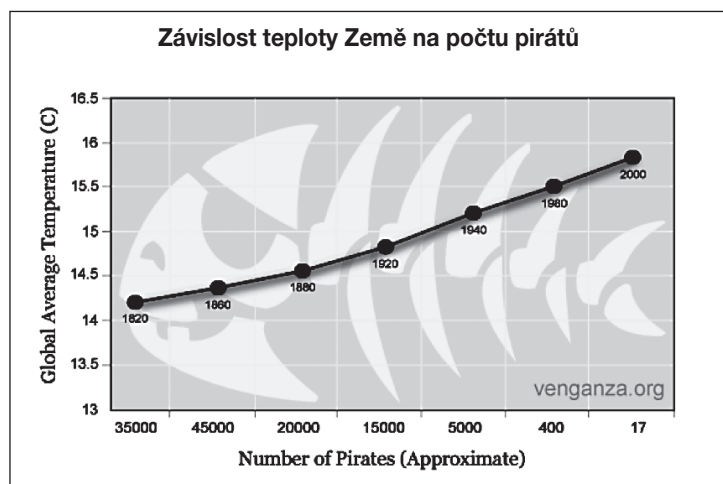
Vypadá to jako nesmysl? A teď si představte, že potkáte
někoho, kdo tomu věří. Jak bude vypadat jeho argumentace?

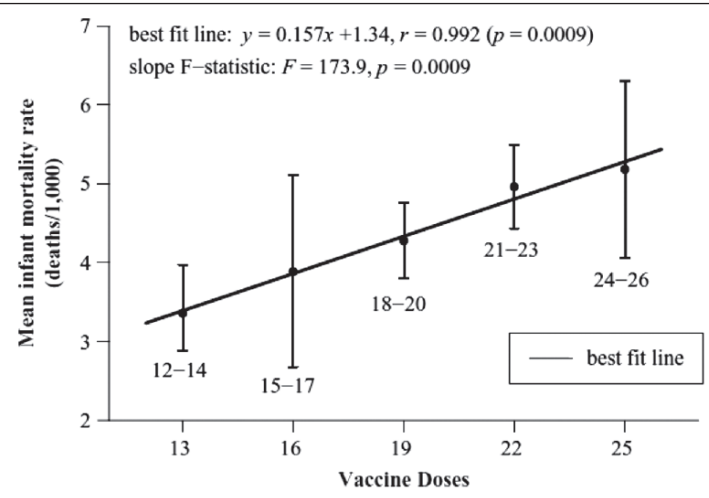
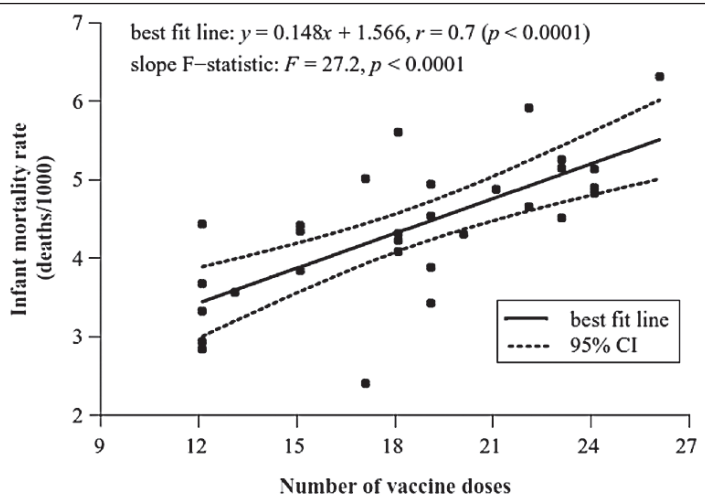
„*Je to tak! Vždyť přece když zabili toho a toho, on jedl
den předtím chleba s máslem!*“

A jste v pasti. Je známo, že čím větší blbost, tím hůře se
vyvrací.

Je třeba uvědomit si zásadní věc. Statistika, potažmo mate-
matika, je nástroj. Nic víc (tady se dá diskutovat), nic míň
(tady asi ne). Pokud s nástrojem pracujete špatně, dostanete
špatné výsledky. Špatně je v tomto případě samotný způsob
porovnání. Musíme se ptát „*Opravdu existuje důvod myslet
si, že spolu souvisí počet konzumentů chleba a počet obětí
násilných trestných činů?*“

Porovnat můžete vzájemně spoustu věcí a dostat překvapi-
vé závislosti. Třeba průměrnou teplotu Země na počet pi-
rátů (*Open Letter To Kansas School Board*, Bobby Hen-
derson, viz obrázek - *Závislost teploty Země na počtu pi-
rátů*), nebo lidskou porodnost na počtu hnízdících čapích
párů (*Storks Deliver Babies* ($p = 0.008$), Robert Matthews,
viz obrázek *Závislost lidské porodnosti na počtu hnízdících
čapích párů*). Oba tyto články jsou myšleny coby vtíp a de-
monstrace faktu, že z prosté korelace nelze automaticky od-
vodit kauzalitu.

Vraťme se k článku. V závěru čteme: *When nations were grouped into five different vaccine dose ranges (12–14, 15–17, 18–20, 21–23, and 24–26), 98.3% of the total variance in IMR was explained by the unweighted linear regression model. These findings demonstrate a counter-intuitive relationship: nations that require more vaccine doses tend to have higher infant mortality rates.*

To čtenáře určitě zaujme. *Národy vyžadující více dávek očkovacích vakcín mívají vyšší kojeneckou úmrtnost. To by byl abstrakt a závěr, teď se podívejme, jak na to autoři přišli.*

Hlubší analýza postupů

Jádrům článku a jeho nosnou částí jsou publikované grafy *Úmrtnost kojenců na počet vakcín ve třiceti zemích světa (2009)* a *Průměrná úmrtnost kojenců na průměrný počet vakcín rozdělených do pěti kategorií (2009)*.

Graf *Úmrtnost kojenců na počet vakcín ve třiceti zemích světa (2009)* vynáší zjištěná data, ten druhý *Průměrná úmrtnost kojenců na průměrný počet vakcín rozdělených do pěti kategorií (2009)* taky, ovšem zprůměrované. Podívejte se pořádně. Autoři se rozhodli, že pro potřeby grafu rozdělí počet aplikovaných vakcín do pěti kategorií. Otázka je nasnadě. **Proč pět? Proč právě takto?** Odpověď v článku nenajdeme. Nabízí se jedna: „*Aby to pěkně vyšlo*“. Možná vám to přijde jako detail, ale není. Prezentování dat a výsledků pomocí grafů je velmi názorná a veřejnosti srozumitelná metoda. Když se data vhodně upraví (rozdělí) jsme schopni dostat dramaticky různé výstupy. Potom se může stát, že si ho prohlédne nějaká osoba bez vědeckého povědomí, třeba všeobecná lékařka, a prohlásí na jeho základě, že „*když zdvojnásobíte počet vakcín, zdvojnásobíte kojeneckou úmrtnost v dané zemi*“.

Zamysleme se dále. Autoři se rozhodli použít data z roku 2009. **Proč?** Citují jako zdroj databázi The World Factbook, která jednoduše umožňuje projít data i z minulých let. Odpověď v článku opět nenajdeme. Asi tušíte, v čem je problém. *Co když to v roce 2009 zrovna vyšlo tak pěkně?* Zapojení většího rozsahu dat by mělo být samozřejmostí. Ptejme se dál. **Proč jsou jako strop vzaty Spojené státy s IMR 6,22?** Proč nejsou zapojeny i ty s podstatně vyšší hodnotou? A všimli jste si, že autoři vyškrtli Andorru, Lichtenštejnsko, Monako, a San Marino? Zemřelo tam méně než 5 kojenců, což by jim rozhá-

zelo výpočty. To, co předvedli, tedy nevysvětlený úzký výběr údajů (rok 2009, Spojené státy jako strop, vyškrtnutí nevhodných se), zavání použitím *cherry pickingu*. Tedy pečlivým výběrem vstupních dat tak, aby se prokázala diskutovaná hypotéza. To je samozřejmě nepřijatelné.

Máme tedy vysoké představitele anti vakcinačních subjektů, kteří z nepochopitelných a nevysvětlených důvodů osekali množinu vstupních dat, se kterou pracovali.

Důležitá otázka je také k samotné regresní funkci. **Proč byla zvolena lineární?** Na základě čeho autoři usoudili, že nepůjde třeba o parabolu?

Závěr

Zmíněný článek má i další problémy, jako samotná vstupní data. Patří mezi ně nevhodné zařazení úmrtnosti jako parametru, vzhledem k tomu, že *mrtvý kojeneček* jako termín je v různých zemích vykládán různě a hodnota IMR tedy není globálně porovnatelná.

Článek je tedy jednoduše špatný. MUDr. Eleková buď nerozumí vědeckým textům, nebo záměrně uvádí zkreslené informace, které se hodí do jejího vidění světa. Samotná myšlenka, že *očkování způsobuje něco*, musí být podložena něčím jiným než špatnou statistikou. Platí naprosto základní pravidlo: **Korelace neimplikuje kauzalitu!**

Řečeno česky, to, že spolu něco statisticky souvisí, nemusí nutně znamenat, že se to též vzájemně ovlivňuje. I kdyby tedy článek člověk ani nečetl, je nutné ptát se už po přečtení jeho názvu: „*Opravdu spolu může souviset kojenecká úmrtnost a počet očkovacích dávek?*“ a pokud v článku není jiný „*důkaz*“ než takto provedená regresní analýza, směle ho považovat za špatný. Není mi jasné, jak mohlo něco takového projít procesem peer-review. Stane se.

Mimochodem. Všimli jste si, že se do počtů mrtvých kojenců můžou v použitých statistikách počítat i ti, kterým ještě nebyla žádná vakcína podána? Záleží na konkrétní zemi. No, je toho dost.

Stanovisko České lékařské komory k očkování

Milan Kubek (Převzato z časopisu *Tempus Medicorum* 4/2013)

Česká lékařská komora je znepokojena případy zpochybňování účinnosti a bezpečnosti očkování. Nevědecké názory prezentované v nedávné době v některých sdělovacích prostředcích, bohužel i ze strany některých lékařů, považujeme za nebezpečné. Na základě odborného stanoviska Vědecké rady komory přijalo představenstvo ČLK na svém zasedání dne 6. 9. 2013 jednomyslně následující usnesení:

V poslední době se v některých celostátních médiích určených široké veřejnosti objevila tvrzení popírající benefit povinného očkování, a dokonce zdůrazňující, že nežádoucí účinky očkování údajně převažují nad těmi pozitivními. ČLK upozorňuje, že díky povinnému očkování se v ČR již několik desítek let nevyskytují některé nemoci, které v minulosti běžně ohrožovaly zdraví a životy obyvatel.

ČLK nezastírá, že i u očkování se stejně jako u kterékoli jiné léčby mohou vyskytnout nežádoucí účinky, avšak tyto se v případě správně indikovaného a řádně provedeného očkování vyskytují pouze v minimálním počtu a v naprosté většině se navíc jedná o méně závažné a krátkodobé změny

zdravotního stavu (např. zvýšená teplota, zarudnutí v místě vpichu, bolestivost v místě vpichu...).

ČLK zdůrazňuje, že při zavádění každého očkování jsou samozřejmě výskyt a závažnost nežádoucích účinků sledovány a analyzovány, a pokud očkovací látka nespĺňuje náročná bezpečnostní kritéria, pak nesmí být, obdobně jako jakýkoli jiný lék, používána. Všechny nežádoucí účinky související s očkováním jsou důkladně sledovány a lékaři jsou s nimi seznamováni. ČLK považuje vědeckými důkazy nepodložené zpochybňování přínosu očkování ze strany lékařů za postup *non-lege artis*. ČLK varuje veřejnost, že odmítání povinného očkování by mohlo vést k návratu některých chorob, které se v naší zemi již několik desítek let nevyskytují nebo vyskytují zcela sporadicky, a které přitom ještě v nedávné minulosti běžně invalidizovaly či zabíjely nemalé procento populace.

Toto oficiální stanovisko dala ČLK k dispozici Ministerstvu zdravotnictví a orgánům hygienické služby České republiky jako oporu pro razantní postup podporující prospěšné a zdraví obyvatel chránící očkování. Česká lékařská komora je připravena s orgány státu v této věci dále spolupracovat.

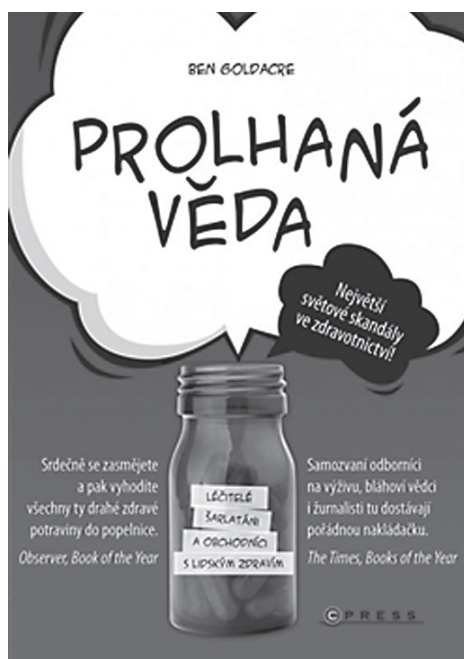
Ben Goldacre: Prolhaná věda

Jiří Heřt

V r. 2008 a 2012 napsal Ben Goldacre, lékař, komentátor a spisovatel, dvě knihy, které se setkaly s mimořádným světovým ohlasem. První, „Bad Science“ byla vydaná v českém překladu v nakl. CPress v r. 2013 po názvem „Prolhaná věda“, druhá, „Bad Pharma“, v českém vydání „Zkorumpovaná farmacie“, následovala. Obě knihy přeložila Eva Kaldcová.

Knihy si zaslouží naši pozornost, protože se zabývají týmiž problémy, jako Sisyfos. Poukazují na nešvary, které se rozšířily ve zdravotnictví, konkrétně na šarlatánství a metody alternativní medicíny, ale všimají si i nedostatků vědecké medicíny i farmaceutického průmyslu. V této recenzi posoudíme jen knihu první.

Z alternativních metod si Goldacre vybral ty, které jsou v současné době v Anglii nejrozšířenější a nejnebezpečnější. Je to detoxikace s jejími různými variantami a metoda Brain

Gym, u nás zatím příliš nerozšířená, která doporučuje série patentovaných, ale nesmyslných cvičení, které mají usnadnit učení „celým mozkem“. Podrobně se věnuje homeopatii, na jejímž příkladě ukazuje, jak lze k její podpoře zneužít klinické studie, ale také, jak lze chybnost takových studií odhalit. Proč mohou alternativní terapie mít určitý efekt, vysvětluje autor v kapitole o placebo. V následujících kapitolách autor upozorňuje, že pseudověda pronikla i do kosmetiky a jejího výzkumu, ale především do potravinářského průmyslu. Kritizuje především masivní propagaci tzv. potravinových doplňků i zavádějící reklamu na ně. Podrobně se věnuje antioxidantům a cituje přesvědčivé prameny, které ukazují, že antioxidanty nemají slibovaný pozitivní účinek, ale mohou naopak zdraví poškodovat. Stejně tak kritizuje neodůvodněné doporučování rybího tuku, resp. Omega-3 olejů a přeceňování možností vi-

Ben Goldacre

Zkorumpovaná farmacie

Jak farmaceutické společnosti klamou lékaře a škodí pacientům

EXP: 31122999

 PRESS

Varování! Po přečtení této knihy se už nikdy nebudete na svou lékařskou dívat stejně jako dřív.

taminoterapie. Goldacre dokonce jmenuje přímo hlavní protagonisty těchto metod z řad léčitelů i lékařů, a do detailu sleduje jejich podezřelou profesionální dráhu a podvody, kterých se dopouštějí. V kapitole o farmaceutickém průmyslu popisuje nejen nejrůznější reklamní triky a podvody sloužící jen zvýšení prodeje a zisku bez ohledu na skutečný účinek a prospěch pacientů, ale větší část kapitoly se zabývá podrobným výkladem, jak se mají léky správně testovat a jak to firmy obcházejí. Neváhá vysvětlit i zásady správného statistického zpracování a poukazuje na záměrně chybně formulované výsledky statistického hodnocení. Nejpodrobněji, do nejmenších detailů, jsou popsány dvě velké aféry, týkající se léků. První se týká případu multiresistentního zlatého stafylokoka, tzv. MRSA, který byl pravidelně, ale mylně nacházen v jedné nekvalitní laboratoři a který vyvolal téměř celonárodní paniku. Druhá, které je věnována celá poslední čtvrtina knihy, se týká problému očkování ve vztahu k autismu, na jehož vzniku má mít očkování podle odpůrců vakcinace významný podíl (tato kapitola je zvláště poučná pro nás, protože v České republice působí kromě léčitelů a homeopatů dvě vlivné autorky z vědecké oblasti, první lékařka, MUDr. L. Eleková, druhá prof. přírodních věd A. Strunecká, DrSc., které se ve svých přednáškách a knihách silně angažují v boji proti očkování). Na příkladu vakcíny MMR proti spalničkám, příušnicím a zarděnkách Goldacre dokumentuje, k jakým důsledkům vede nedostatečné proočkování populace. Jedna mylná, nedostatečně dokumentovaná Wakefeldova práce o škodlivosti MMR vakcíny na několika málo dětech z r. 1998 vyvo-

lala rozsáhlou a stále se rozvíjející diskusi o jejím nebezpečí. Kampaň proti vakcinaci podporovali a rozvíjeli nezodpovědní a nepoučení novináři. Výsledkem bylo prudké snížení zájmu o očkování a následně také vypuknutí epidemií těchto chorob, které vrcholí právě v současné době.

Knihy je psaná přesvědčivým populárně vědeckým, místy i zábavným způsobem, a všechna tvrzení jsou doložena jak citacemi v knize, tak i odkazem na rozsáhlou webovou stránku autora, kde lze nalézt i mnoho dalších informací na téma knihy.

Jako správný recenzent musím také poukázat alespoň na dvě závady. Hlavní z nich je nekvalitní, místy přímo hrůzný překlad. Překladatelka zřejmě nechápe správný význam některých anglických slov (např. anekdota), nerozumí textu a vytváří kuriózní vazby (např. „výroba podnětné, ale udržitelné pseudovědy“, „ať je to zanedbání, praktický lékař nebo cokoliv jiného“, „vroucně obhajuje metodu“, „pronásledování vodítek“, „prozpěvují vědecky znějící obrany svých produktů“, „Grahamové krekry“, „neměl žádné medicínské výroky“, „fenomenální dopady konformity“, „záplava vyhýbavých doktorů“, „zdravotní články“ a pod.) a zcela nesrozumitelná souvětí. Medicínsky vzdělaný čtenář si s tím poradí, ale laikům smysl textu až příliš často zřejmě unikne. Druhá poznámka se týká zavádějícího názvu knihy. Titul originálu „Bad science“ je ještě přijatelný, ale slova „Prolhaná věda“ naznačují, že v knize půjde o kritiku vědy, její nesolidnosti a prolhanosti. Nikoli, autor se věnuje jen oblasti zdravotnictví a je zásadovým obhájcem kritické vědecké metody i medicíny založené na důkazech. Hlavním terčem jeho kritiky, vedle šarlatánů, podvodníků a hlupáků, jsou málo vzdělaní novináři a jejich média, která jsou zodpovědná za šíření nesmyslů do celé populace. Výstižný název pro knihu najdeme na obálce, psaný malými písmenky na nakreslené lahvičce s léky: Léčitelé, šarlatáni a obchodníci s lidským zdravím.

Knihu všude doporučuji všem, kdo chtějí porozumět problémům v medicínské oblasti, pochopit metody vědeckého výzkumu, ověřit si účinnost resp. neúčinnost řady léčebných postupů a prostředků, a poučit i pobavit se množstvím konkrétních zajímavých příkladů.

Příliš mnoho energie (Inkognito na esoterickém veletrhu)

Bernd Kramer

Z časopisu *Skeptiker* 3/2013. Vybral a přeložil Milan Urban

Přítelkyně, se kterou jsem své vystoupení předem připravoval, jen stěží potlačovala smích. „Trochu víc se koncentruj“, prosím ji. „Okay“, slibuje a kouše se do rtů, aby to zvládla. Když ale jezdím drbadlem na záda vlevo i vpravo kolem její hlavy a naznačuji česání, jakoby co česat bylo, nepomůže ani to a přítelkyně propukne v hurónský smích. Já se přesto při česání prostoru kolem její hlavy snažím o vážný výraz tváře, jako by tam opravdu byly nějaké zacuchané vlasy, které druhý nevidí. Potom obřad-

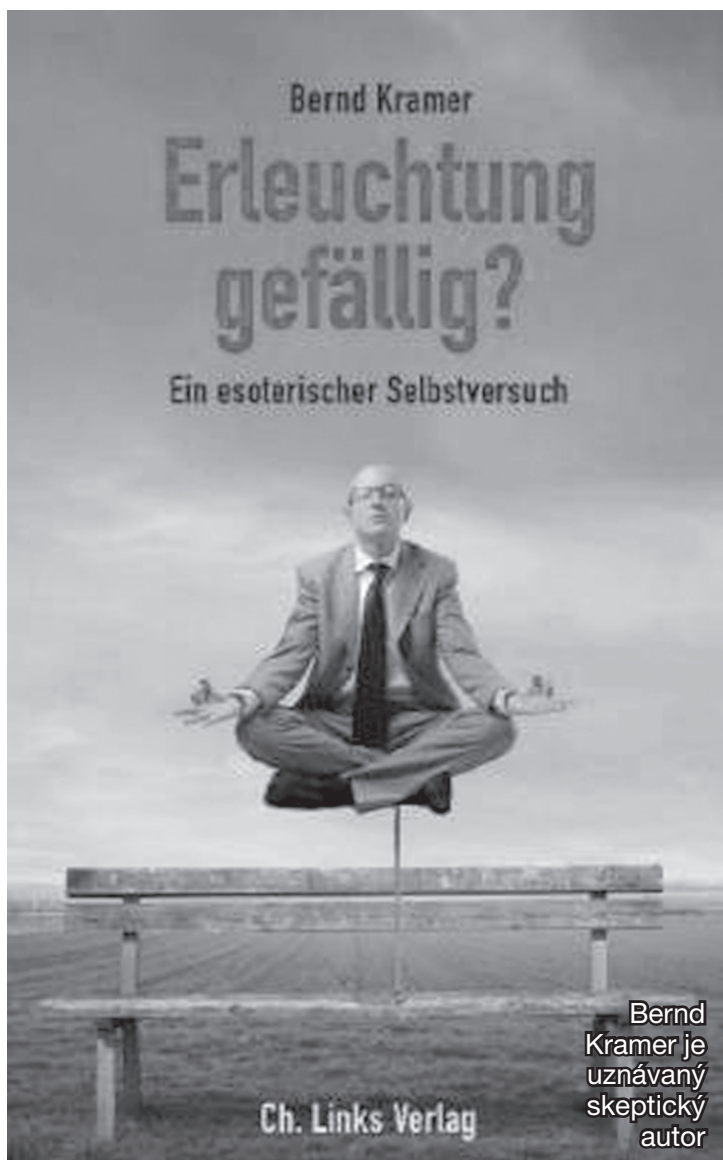
ně, jako chirurg operační nástroj, odkládám zádové drbadlo, podobné miniaturním hrabičkám na listí s teleskopickou vysouvací násadou. S hranou důkladností si přítelkyně prohlížím, potom vezmu slánku, až na malý modrý dekorativní kamínek úplně prázdnou, a posypu místa kolem její hlavy, která jsem předtím pečlivě vyčesával. Kamínek ve slánce chrastí a má statistka opět nedokáže zadržet smích.

Esoterických veletrhů je bezpočet. K jednomu z nich jsem se přihlásil. Na reklamním videu pořadatele jsem se do-

věděl, že vystavovatelé jsou veskrze “specialisté ve svém oboru” a svou činností se zabývají již léta. Na otázku v přihlášce čím se chci prezentovat odpovídám “harmonizací a revitalizací aury “. Ve chvíli, kdy přihlášku odesílám, nemám ještě tušení, co to bude. Mé obavy, že budu muset odpovídat na doplňující dotazy, žádající upřesnění, se však nepotvrdily. Jak bude má prezentace vypadat přemýšlím až den před veletrhem při procházce po pěší zóně. Šmejdím v obchodech s dekorativními a kutilskými potřebami a v jednom z nich nacházím stříbrnou vánoční ozdobu. Na jedné straně kulatou, na druhé vybiňhající do špičky, cena 3,95 €. Přejmenovávám ji na “transcendentní čep”. Co umí? Uvidíme. V Nanu Nana, jednom z obchodů řetězce s dárkovým zbožím, nalézám zádobové drbadlo s teleskopickou rukojetí, cena rovněž 3,95 €. Tomu dávám jméno “hřeben na karmu”. V obchodě s domácími potřebami pak kupuji nejlevnější slánku, kterou měli. Má prezentace se začíná rýsovat. Napadá mi, že prázdná slánka vlastně prázdná není, nýbrž obsahuje jemnohmotný energetizovaný pudr, který uvede astrální tělo po jeho předchozím ošetření karmovým hřebenem opět do harmonického stavu a posílí ho. Nakonec si ještě pořídím svíčku, která má ale sloužit už výlučně jen jako dekorace. Někteří potřebují léta, aby svůj terapeutický postup vyvinuli. Já to zvládám zhruba za dvě hodiny.

Panebože, co když to praskne, strachuje se přítelkyně, se kterou krátce před veletrhem vše ještě znovu zkouším. Chvilí přemýšlím, zda to opravdu nebyl hloupý nápad, zúčastnit se veletrhu a zda by nebylo lepší z toho ještě vycouvat. Ale zamluvil jsem si už stánek 4 m² a zaplatil 55 €. Co si ale počnu, když někdo v transcendentním čepu pozná to, co věší každý rok na vánoční stromek? Co když se mí zákazníci začnou při česání karmy a její harmonizaci neviditelným pudrem smát tak jako má přítelkyně? Jaké riziko zesměšnění vlastně podstupuji? Přesto se v den zahájení veletrhu odvažuji vstoupit do víceučelové haly v budově z neomítaných pálených cihel jednoho malého jihoněmeckého města. Můj stánek je velmi skromný. Kromě pomůcek jen stůl a židle. Po mé levici si starý Egyptan v kaftanu připravuje kornoutky s čajem a kmínem. Napravo ode mě rozkládá žena v tlustém pleteném svetru španělské stěny, ze kterých sestavuje malou poradenskou kabinu. Na jejím vývěsním štítě stojí: „Šamanismus“. Věštcí začínají věštit, Egyptan kostrbatě vysvětluje dvěma ženám účinek kmínu, šamanka už také nalákala do své kabinky první zákaznici. Jen já sedím na židli a pozoruji svůj pokřivený obličej v lesknoucím se transcendentním čepu. Kolemjdoucí zvědavě koukají hned na transcendentní čep, hned na mě, čas se nekonečně vleče. Až konečně jedna matka s asi patnáctiletou dcerou prošly kolem Egyptana a přichází k mému stánku. Matka si všimne transcendentního čepu, zpomaluje a zůstává nakonec stát. „Co to je?“, ptá se. „Transcendentní čep“, odpovídám a vysvětluji jí princip: „Kosmická energie teče špičkou dovnitř a v dutině čepu se shromažďuje“. Matka se dívá skepticky, její dcera ještě více. „Uvnitř“, pokračuji bez zaváhání, „je tran-

scendentní čep pokryt křišťálem. A víte, co to znamená?“ „Hodně energie“, říká žena. „Hodně energie“, potvrzují. „Chtěla byste zkusit vzít si ho do ruky?“ Žena váhá. „Jen to zkuste“, povzbuzuji ji. „Obě dlaně k sobě, ano, přesně tak.“ Opatrně беру čep a pokládám ho do dlaní mé zákaznice. Ta se upřeně na čep dívá, pokyvuje hlavou, zatímco dcera dění němě a vyjeveně sleduje. „Pocitujete něco?“, ptám se. Odpověď mě opravdu zajímá. Cítí člověk, držící v ruce vánoční ozdobu, něco jiného, když ji za vánoční ozdobu nepovažuje? Jak silný ten pocit je? „Všechno jaksi brní“, zní odpověď ženy. „Vidíte“, říkám suverénně, přestože jsem ohromen. „Energie proudí.“ Prosím klientku, aby se zhluboka nadechla, ještě víc zhluboka, ještě a ještě víc. „Víc už nemohu“, říká. „Tak dobře. Necháme ale ještě chvíli energii proudit“, vysvětluji. „Všechno se ve mně chvěje“, sděluje žena a vrací mi čep. „Mohu vám nabídnout harmonizaci aury?“, ptám se. „Co to stojí?“ „Nic“, odpovídám. Tázavě pohlédne na dceru, ta jen vykuleně kouká a krčí rameny. „Tak já bych to zkusila.“ Prosím ženu, aby se posadila na mou židli. Podává dceři svoji kabelku a usedá. Nyní mě čeká zkouška ohněm a mám strach, že se žena začne smát jako má přítelkyně den předtím, nebo když ne ona, tak Egyptan vedle, nebo sousedka šamanka. Dívám se kradmo vle-

vo i vpravo, ale moji sousedé jsou příliš zaměstnaní, než aby mi věnovali jakoukoli pozornost. Stojím před zákaznicí. „Nejdříve se ale do vaší aury musím podívat. Nebude vám to vadit?“ ptám se. „Prosím.“ Trochu se nakloním dopředu, koncentrovaně zírám skrze ni, nechávám své pohledy klouzat kolem jejího těla a tu a tam přivírám oči, abych lépe viděl. Konečky prstů ohmatávám vzduch vlevo i vpravo vedle ženy, před ní i za ní. Žena stojí klidně, není nervózní, ani náznak smíchu. Odstoupím krok nazpět, chytnu se za bradu a ptám se: „Je možné, že jste v poslední době zažila hodně stresu?“ „To ano“, odpovídá. „Mám doma vážně nemocného, který vyžaduje hodně péče.“ „To je zřetelně vidět tady vlevo ve vaší auře“, říkám a ukazuji dvěma prsty ve směru toho místa. „Pomocí hřebenu na karmu zbavím vaši auru negativní energie“, pokračuji a беру do ruky drbadlo na záda, vysunuji teleskopickou rukojeť a přejíždím drbadlem místo s negativní energií. V duchu se sám sebe ptám, co si asi myslí Egypt'an, šamanka a zvláště dcera, která stojí na druhé straně stolku a drží matčinu kabelku. Podívat se na ně si ale zakazuji, abych nadále vypadal koncentrovaně a seriózně. Vyklepávám hřeben na karmu do vzduchu a zbavuji ho negativní energie, odebrané z karmu, a pokládám ho zpět na stůl. „Jak se cítíte nyní?“ ptám se a беру do ruky slánku. „Jaksi volněji, příjemněji“, říká žena. „Bez stresu tomu tak musí být“, potvrzuji a vysvětluji jí, že nyní ošetřím jemnohmotným energetickým pudrem místo, kde byl stres. Kamínek ve slánce chrastí, to byl ten okamžik, při kterém se přítelkyně smíchy neudržela, ale žena je nadále klidná. Chrastím tedy kamínkem po obou stranách hlavy i nad ní a cítím přitom rozpačitý pohled dcery. Stavím slánku zpět na stůl a rukama masíruji karmu, aby se jemnohmotný pudr dostal do ní a masírovaná místa pak rukou ještě vyhlazuji. „Tak to bychom měli.“ Žena děkuje, vstává ze židle, bere si od dcery kabelku a říká: „Jsem ráda, že jsem udělala tuto cennou zkušenost.“

Příliš mnoho starostí

Malou chvíli později sedí na židli starší paní v příliš velkém vlněném svetru růžové barvy. “Vy jste se kvůli něčemu velmi zlobila”, říkám poté, co jsem pohmatem vyšetřil její auru. Moc dál jsem se ale se svým šetřením tentokrát nedostal. “Máte pravdu”, říká a doplňuje: “Hodně věcí mě v mém životě zlobilo.” Potom vypráví, co všechno ji zlobilo: o šikaně v zaměstnání, kvůli které odešla do předčasného důchodu, o muži, se kterým jednou žila, který se jen díval na televizi a jí pohrdal, o sourozencích, kteří s ní už nechťejí nic mít od té doby, co každý týden chodí do meditační skupiny, možná že to bylo už předtím. “Cítím se skutečně velmi osaměle”, říká paní. Polknu, hřeben na karmu, kterým jsem jen trochu a nenápadně ošetřoval její karmu, pokládám na stůl. Stejně to nevnímala. Smím na někom, kdo je nešťastný, zkoušet moji falešnou terapii? Zdá se, že si ani nevšimla, co dělám, že nevnímala, co říkám. Mohl jsem se držet svého programu a na to, o čem mluví, nebrat zřetel. Nedělám však nic a nic neříkám. Jsem zaskočen jejími starostmi a doufám, že se brzy zvedne a půjde dál, i když mi to při-

jde zbabělé. Ona ale nehybně sedí, schoulená do sebe. “Co je to za skupinu, kterou navštěvujete?”, ptám se jí. Vypráví mně, že meditační kroužek založila jedna léčitelka z Marburgu, pozoruhodná žena, a že se brzy po celém Německu vytvořily skupiny, které se ve své činnosti opíraly o filosofii té léčitelky. Každé pondělí večer se ve skupinách medituje, každý ve svém městě, všichni ve stejný čas a proto všichni cítí, jak jsou vzájemně spojeni. Mohu prý do skupiny přijít, zve mě má zákaznice. Sděluje jméno, které si poznamenávám, snad ze zdvořilosti, možná ze soucitu. “Hodně jsem četla”, pokračuje žena, aniž by se na mě podívala. “Věnuji se též meditačnímu tanci. To je má cesta.” “Je dobře”, říkám, “že jste pro sebe něco našla.”

Kontrola aury, gesta, kterými stahuji energii z vesmíru a mé zvláštní vyšetřovací nástroje upoutaly pozornost a další zákazníci stojí u mého stolku. Omlouvám se, prosím o trpělivost, musím si oddechnout, než budu moci dále energeticky pracovat. Role guru mě stojí hodně sil, víc než jsem čekal. Za patnáct minut, utěšuji čekající, budu pokračovat. Egypt'ana, kterého, jak se zdá, mé teatrální vystupování nezaujalo, prosím, aby dal pozor na můj stánek. Odcházím na toaletu kolem stánku, kde se fotografuje aura a kolem stánku s knihami. Konečně se mohu trochu uvolnit. Je těžké mobilizovat energie, na které člověk sám nevěří. Úspěch mě netěší, spíše je mi nepřijemný, mám s ním větší problém než bych asi měl se směšností či odhalením, kterého jsem se obával. Vracím se do svého stánku, zájemci mezitím odešli. “Máš docela úspěch, jak to děláš?” ptá se šamanka z vedlejšího stánku. Krčím jen rameny.

Mezi kolegy

Přichází žena se světlými, po ramena dlouhými vlasy, s modrými pichlavými očima a vše si pozorně prohlíží: transcendentní čep, hřeben na karmu, slánku a podrobně se vyptává. “Napadlo Vás, že často vidíte více než jiní?”, ptá se. Přisvědčuji a vyprávím svůj příběh, který jsem si v rámci přípravy vymyslel. Jak jsem se odvrátil od materialismu a přiklonil ke spiritualismu, líčím svoji cestu za poznáním k mistrovi jménem Antonio Pinelli, který žije v ústraní v jedné horské vesnici v Dolomitech a který mě naučil zacházet s hřebenem na karmu a s transcendentálním čepem. Žena soustředěně a se zjevným zájmem poslouchá. Když jsem se svým příběhem skončil, podívá se na mě, usměje se a od formálního oslovení upouští. “Jsi tady ze všech nejvíce okouzlující”, říká. “Já?” “Protože jsi tak prostý.” Krátce mám pocit, že jsem se začervenal. Hned se však vzpamatuji. “Kdybys chtěla, můžeš to zkusit. Nic neplatíš.” “Poohlédnu se ještě kolem, ale později určitě.” Asi po hodině, kdy jsem už na ni téměř zapomněl, stojí znovu přede mnou. “Ráda bych tvoji nabídku přijala”, říká. Přítelkyni, která ji doprovází, dává svoji kabelku, usedá na židli a já se pouštím do práce. Pátám prsty v její auře po negativní energii, vysunuji rukojeť karmového hřebenu, některá místa kolem hlavy posypávám jemnohmotným pudrem. “Cítíš nějakou změnu?”, ptám se. “Ano, cítím úlevu”, odpovídá. Pak se natočí ke

své přítelkyni a šeptá: “Geniální.” “Ještě okamžik”, říkám a rozmáchlými gesty nutím kosmickou energii, aby proudila do transcendentálního čepu a odtamtud do jejího těla. Několikrát to opakuji, potom o krok poodstoupím a čekám. “Děkuji ti”, říká. Bere si od přítelkyně svoji kabelku a obě odcházejí. Najednou se ale otočí. “Málem jsem zapoměla, chtěla bych ti něco dát.” Z kabelky bere ručně akvarelovými barvami malovanou vizitku a podává mi ji. “Léčení a práce s energiemi”, stojí na ní. Tedy kolegyně. Ptá se na moji vizitku. “Ještě žádnou nemám, ale dám ti moji mailovou adresu”. Tu píše na lístek, který jí

podávám, a doufám přitom, že se nikdy neozve. “Ostatně, jmenuji se Silvia”, říká kolegyně z branže, zatímco lístek s mailovou adresou ukládá do kabelky. “Bude mě těšit, když se ještě uvidíme”. “Mě rovněž”, odpovídám. Potom mi dává kolegyně 10 € a lituje, že víc u sebe nemá. Marně peníze odmítám. “Vyrovnání energie”, vysvětluje.

Mé příjmy na veletrhu utrácím o dva stánky dále. Za krátkou analýzu u astrologa, robustního muže s plnovousem, dlouhými bílými vlasy a notebookem. Písemně mi potvrzuje, že jsem vlastně člověk, předurčený k vládnutí, jen si zatím ještě příliš nedůvěřuji.

Kreacionismus ve Vesmíru

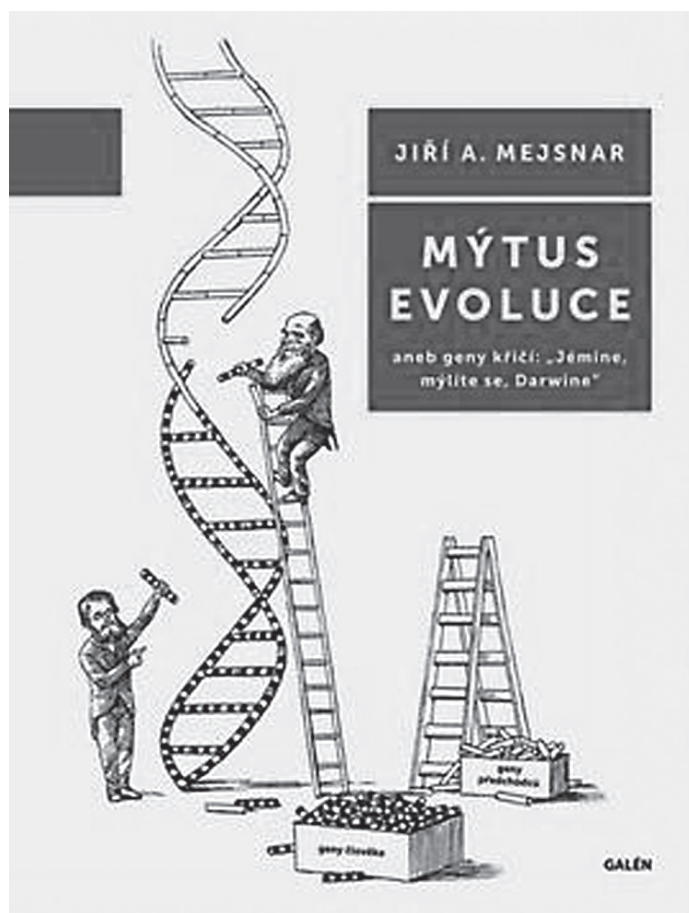
Václav Hořejší

V únorovém čísle Vesmíru jsem si s velkým údivem přečetl pochvalnou recenzi F. Vyskočila na kreacionistickou knížku J. A. Mejsnara (někdejšího profesora fyziologie) „Mýtus evoluce“ s podtitulem „Geny křičí: Jémine, mýlíte se, Darwine“ (Galén, 2013). [Recenzi Jiřího Heřta na tuto Mejsnarovu knihu naleznete ve Zpravodaji 3/2013- pozn. red.]

Vesmír obvykle (resp. vždy) publikuje recenze od skutečných odborníků; v tomto případě by to samozřejmě měl být nějaký respektovaný evoluční biolog. Fyziolog F. Vyskočil takovýmto odborníkem rozhodně není, protože evidentně není seznámen s elementárními základy onoho oboru. Jeho zájem o tento obor moderní biologie (stejně solidní jako třeba fyziologie) je zjevně zcela amatérský a navíc silně ideologicky (nábožensky) předpojatý.

F. Vyskočil z této pozice soudí, že Mejsnarovy kreacionistické argumenty jsou silné. Říká také, že v Mejsnarově díle nenašel žádné chyby a že vzhledem k autorově přírodovědecké erudici bude pro jeho potenciální kritiky obtížné ukázat, v čem se mýlí.

Říká se (a je to asi pravda), že s kreacionisty (podobně jako se zastánci jiných evidentně nevědeckých teorií) je lepší vůbec nediskutovat, protože taková diskuse jim jen dělá reklamu.

Já ale přece jen nemohu „skousnout“, že se ke kreacionismu takto veřejně hlásí F. Vyskočil, který je na rozdíl od J. Mejsnara skutečně dobrým vědcem. Udivuje mě, že neodhalil množství Mejsnarových faktických a logických chyb; mám podezření, že je spíše ani odhalit nechtěl.

Zde je můj výčet toho, co má Mejsnar špatně:

Zjevně neví, co jsou bosony (str. 28).

Výrok, že jaderné slabé interakce jsou „radioaktivní“ je poněkud bizarní (str. 43).

Abstraktní význam nemají číslice, ale čísla (str. 86).

Neví, že část našeho genomu evidentně pochází od neandrtálců (str. 32).

Ze skutečnosti, že neandrtálci nebyli našimi (hlavními) předky, ale paralelní vývojovou linií, vyvozuje absurdní závěry o tom, že jsme neměli ani společné předky (str. 32–37).

Antigeny krevních skupin A, B a 0 nejsou proteinové, ale sacharidové povahy (str. 41).

Popis struktury plasmatické membrány na str. 77 je špatný (vrcholem je tvrzení, že na jejím povrchu jsou uhlovodíky...).

Tvrzení, že neexistuje možnost, že by nějaká spontánní mutace v DNA mohla přinést danému organismu výhodu, je absurdní (str. 48, 53).

Tvrzení, že opravné mechanismy principiálně znemožňují vznik mutací potřebných pro evoluci, je ještě absurdnější (str. 51–53).

Příklady toho, jak mizivě nepravděpodobný je spontánní vznik malého proteinu o správné sekvenci aminokyselin, jsou zcela irelevantní; nikdo netvrdí, že by tomu tak mělo být (str. 56). Molekulární mechanismy, kterými k postupnému (evolučnímu) vzniku takových složitých molekul docházelo, jsou dobře známé. Argument, že na přirozenou evoluci založenou na výběru vhodných mutací, nebylo dost času, tedy neplatí.

Tvrzení, že v přírodě nedochází k přenosu genů, odporuje skutečnosti (str. 57).

Nevím, co má znamenat tvrzení, že „počítáme-li pouze geny, nejméně 30% genomu šimpanze neodpovídá genomu člověka“ (str. 58).

Tvrzení, že opičí genové produkty (konkrétně interleukiny) by v lidském organismu nefungovaly, je téměř jistě nepravdivé (str. 61).

Tvrzení, že paleontologové nejsou schopni ve fosilním záznamu najít „přechodné formy“ je naprosto směšné (str. 71, 88). Samozřejmě, že těch fosilií bychom potřebovali ještě mnohem víc, ale jsou přece dobré důvody pro to, že jsou tak vzácné (a samozřejmě v dosud neprozkoumaných horninách je ukryto pravděpodobně ještě tisíckrát víc fosilií).

Tvrzení, že nově vzniklé mutace nevyhnutelně v populaci postupně vymizí (a tedy nemohou být základem nových druhů) (str. 53) ignoruje jeden ze základních předpokladů speciace – izolaci malé populace, ve které k užitečné (nebo i jen funkčně neutrální) mutaci došlo.

To, že vývoj je sledem (malých) skokových událostí, je úplnou samozřejmostí, dokonce podstatným rysem standardní evoluční teorie. (str. 88) Mejsnar a Vyskočil (resp. zastánci „inteligentního designu“ obecně) ale tvrdí, že ty změny se mají dít pomocí velkých, náhlých, zřejmě „nadpřirozených“ skoků (dnes opice a zítra ráno člověk).

Tvrzení, že „kambrická exploze“ vyvrací evoluci, je úplně nesmyslné (str. 84). Onen „náhlý“ děj trval několik desítek milionů let (možná až 100 milionů), což je sice dosti rychlé, ale nikoli „náhlé“, či okamžité, jak se domnívá Mejsnar a Vyskočil (mám ale podezření, že ten je dokonce zastáncem ještě ortodoxnějšího, doslovně biblického kreacionismu, který věří např. v historiky o Adamovi, Evě a mluvícím hadu v ráji či o Noemově arše...).

Mejsnarova hypotéza „specifického vzorce radice“, pomocí něhož božský Inteligentní Designér (ID) řídí evoluci, je jen bohapustým fantazírováním (str. 84).

Nesprávné jsou i úvahy o nemožnosti přechodu od probiotické fáze ke vzniku buňky, a tedy „opravdového“ života. Dosud sice nevíme, jak (a také kdy a kde) život vznikl, ale princip se zdá celkem jasný – nejprve musela vzniknout nějaká poměrně jednoduchá makromolekula schopná sebereprodukce (třeba nějaký ribozym s polymerázovou aktivitou). Takovýto systém se pak už mohl spontánně vyvíjet pomocí standard-

ních evolučních mechanismů založených na spontánně vznikajících variantách (mutacích) přirozeném výběru. Je zcela plauzibilní představa, že takováto prebiotická evoluce vedla ke vzniku nějaké primitivní „buňky“ – útvaru, v němž byla ona sebereplikující makromolekula (např. ribozym) obalena lipidovou membránou (lipidy mohly za vhodných podmínek snadno vznikat abioticky), onen ribozym získával další užitečné enzymatické vlastnosti.

To, že dnes skutečně nevíme, jak život vznikl, však není žádný argument – ještě před 100–200 lety jsme nevěděli spoustu podobně základních věcí. Není důvod nevěřit, že i tento problém objasníme – ať už do 100 či 1000 let...

V závěru Mejsnarovy knížky je autorův životopis; uvádí se v něm řada poct, kterých se mu dostalo; za povšimnutí stojí, že čtyři z nich jsou ovšem „vyznamenání“, která se dají koupit (člen The New York Academy of Sciences, The 2000 Millenium Medal of Honor (American Biographical Institute), The First Five Hundred Medal a International Order of Merit (oboje od IBC Cambridge)) (str. 111).

Myslím, že zásadní problém, který stojí za celým sporem o evoluci a Darwina, je v pojetí Boha těmi věřícími, kteří jsou evolucionisty (jako já), a těmi, kteří jsou kreacionisty. Pro kreacionisty resp. jejich ID variantu je Bůh jakási všemocná bytost v zákulisí našeho světa se silnými antropomorfními rysy, která, když nedostatečné přirozené děje nestačí, zasáhne přímo. Tu se rozhodne, že vypustí do světa z ničeho nic bakterii, jindy způsobí nadpřirozeným způsobem přeměnu australopitheka v člověka.

Jsem přesvědčen, že daleko důstojnější je představa, že to, čemu říkáme „Bůh“ je prostě to, co způsobilo existenci a co permanentně podmiňuje trvání přírodních zákonů, které jsou tak úžasné a rafinované, že mj. prostřednictvím zdánlivě náhodných „darwinistických“ procesů nakonec (v podstatě nevyhnutelně) vedou k těm „inteligentním tvůrcům“. Takový Bůh je cosi jako permanentní všudypřítomná prapodstata našeho světa, která mu dává smysluplný směr (ten ovšem jen nanejvýš tušíme...).

Představa Boha jako „inteligentního designéra“, který potřebuje pořádk nadpřirozenými zásahy něco opravovat, je podle mého názoru mnohem méně důstojná než představa, že celý „design“ je prostě schován už ve vlastním počátku.

Já se považuji za věřícího křesťana a trochu (dost) mi vadí, že náboženství je lidmi běžně vnímáno jako pošetilá víra v zázraky, nadpřirozené bytosti a podobné hlouposti, která je v zásadním rozporu s vědou. Bohužel k tomu přispívají i vzdělaní lidé, jako kreacionisté resp. jejich odrůda – zastánci ID. Tihle lidé, asi v dobré víře, opravdové náboženství velice poškozují.

Sisyfos konečně oceněn

Martin Bloch

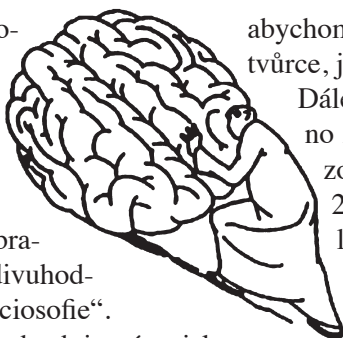
Po téměř dvaceti letech činnosti, zahrnování urážkami a vyhrůžkami, jsme se dočkali první důstojné pocty. 20. února 2014 na slavnostním večeru nám Klub Přátel Sociosofie udělil „Cenu Emila Františka“ a to

„Za kromobyčejné úsilí vynaložené při obraně čistoty metody klasických věd a za obdivuhodnou předtuchu metody transpersonální sociosofie“.

Při přebírání této ceny jsem byl opravdu dojat tím, jak prozřelé studentstvo zejména z Fakulty humanitních studií UK bedlivě vnímá naší činnost, o jejímž rozsahu a dosahu jsme dosud ani tolik netušili.

Tato cena byla udělena již poosmé. Skládá se z nádherně vypracovaného diplomu a půvabného filigránského bonsaje. Diplom je signován nejen předsedou KPS a předsedou příslušné komise – ale i řediteli Institutu pro zkoumání hmotné a duchovní soudobosti a Institutu soudobé A-historie a co hlavně – samotným Emilem Františkem.

Onen bonsaj tvoří kámen z něhož vyrůstá zlatý metalický stromek s čtvrtodrahokamovými listy. Ten symbolizuje strom poznání vykvétající z balvanu nevědomosti. Asi to není bludný balvan, neb není ohlazený, má fasety lomené, křemičité. Naši petrografové ho jistě posoudí přesněji,

abychom pochopili jemné přípodoteky onoho znamenitého tvůrce, jímž je právě Emil František – zakladatel sociosofie.

Dále večer pokračoval křtem(?) sborníku, ač jeho jméno zjevně předem určila tiskárna, „POLYLOG Za obzorem postmoderního relativismu“, KPS, Jilemnice, 2014, s.208. Dílo jest to vpravdě ohromující a nelze než obdivovat letitou píli a vytrvalost povětšinou mladistvých autorů vedených editorem Janem Ještědským. Ačkoli to vlastně není možné, z knihy proudí (je-li čtena – a možná i nejen) neuvěřitelná homeopaticky potenciovaná informační kvanta o nové, expandující vědě: sociosofii, jež nám dozajista chyběla – že jste si toho nevšimli? Kniha JE svým způsobem epochální: JE korektní, tj. všechna v ní uvedená písmena jsou správná – byť souhlásky mírně převažují nad samohláskami, JE vyvážená, neboť četné bonmoty jsou prokládány neméně půvabnými malmoty, JE isotropní, tj. lze ji číst kterýmkoli směrem – ba lze, bez úhony, stránky přeskakovat a to i zpětným trojskokem.

Také jsme získali jeden výtisk knihy pro kunstkameru spolku Sisyfos.

Ostatně POLYLOG vřele doporučuji i širší dumající veřejnosti – vždyť je zcela nepostradatelná pro každý postmoderní úřad, školu i dům.

Q. B. F. F. F. Q. S.

KLUB PŘÁTEL SOCIOFIE
UDĚLUJE

CENU EMILA FRANTIŠKA

ZA KROMOBYČEJNÉ ÚSILÍ VYNALOŽENÉ PŘI OBRANĚ
ČISTOTY METODY KLASICKÝCH VĚD
A ZA OBDIVUHODNOU PŘEDTUCHU
METODY TRANSPERSONÁLNÍ SOCIOFIE

ČESKÉMU KLUBU SKEPTIKŮ SISYFOS

SE SÍDLEM U DEJVICKÉHO RYBNÍČKU 1976/25,
160 00 PRAHA-DEJVICE.

JAN JEŠTĚDSKÝ
PŘEDSEDA KLUBU PŘÁTEL SOCIOFIE

PIUS POKORNÝ
ŘEDITEL INSTITUTU PRO ZKOUMÁNÍ HMTNÉ A DUHOVNÍ SOUDOBOSTI

EMIL FRANTIŠEK
GENERÁLNÍ ŘEDITEL CENY EMILA FRANTIŠKA

MARTIN PŘÍKLOPA
PŘEDSEDA KOMISE PRO UDĚLOVÁNÍ CENY EMILA FRANTIŠKA

MIROSLAV DIVIŠ
ŘEDITEL INSTITUTU SOUDOBE A-HISTORIE

Přednášky cyklu Věda kontra iracionalita

Konají se tradičně v budově Akademie věd ČR v Praze 1, Národní 3, v sále 206 od 17:00 hodin. Vstup je volný, do vyčerpání kapacity sálu. Po přednáškách následuje diskuse.

Středa 19. 3. 2014

Mgr. Lenka Příplatová (Přírodovědecká fakulta UK, Praha): **Jsme loutky v rukou parazitů?**

Středa 16. 4. 2014

Mgr. Tomáš Cíkr (nezávislý publicista): **Iracionalita užívání léků**

Středa 21. 5. 2014

Prof. MUDr. Vladimír Bencko, DrSc. (Ústav hygieny a epidemiologie 1. LFUK a VFN, Praha): **Očkovat či neočkovat? Budeme opět umírat na „mory“?**

Další termíny přednášek: 17.9., 15.10., 19.11., 17.12.

V červnu, červenci a srpnu se přednášky nekonají.

**Český klub skeptiků
SISYFOS**
Vás zve na předávání

BLUDNÝCH BALVANŮ

za matení veřejnosti

2013

na půdě Matematicko-fyzikální fakulty UK
Ke Karlovu 5, Praha 2

předává Jiří Grygar s družinou

pátek 28.03.2014 od 17:00 v posluchárně F1

V tradičním semináři "Umíme to lépe" vystoupí členové a příznivci Sisyfa

design by Filip Příbyl

XI. Skeptikon

plánujeme na dny 23. - 25. května 2014 v Kunštátu.
(Došlo ke změně původně ohlášeného dubnového termínu!)

Účast členů a příznivců našeho klubu je vítána.

Aktuální informace naleznete na www.sisyfos.cz

- **Zpravodaj Sisyfos** - neperiodický bulletin občanského sdružení SISYFOS - Českého klubu skeptiků, členu evropského sdružení ECSO (European Council of Skeptical Organisations) a světového sdružení CSI (Committee for Skeptical Inquiry). Zapsán do evidence tisku MKČR pod číslem MKČR E 11208. Vydáno s finanční podporou Akademie věd ČR.
- Kontaktní adresa Českého klubu skeptiků: PhDr. Zdeněk Jonák, U dejvického rybníčku 25, 160 00 Praha 6
- číslo účtu: 4444444444 (10 čtyřek) kód banky 2010

- Adresa na internetu: <http://www.sisyfos.cz>
- Zpravodaj Sisyfos, číslo 1/2014 - vyšlo v březnu 2014.
Editor: Leoš Kyša. Redakční rada: Čeněk Zlatník, Jiří Heřt, Zdeněk Jonák.
- Grafická úprava: Karel Kadlec
- Tisk: Sružení MAC s.r.o., Poděbradská 186/56, Praha 9, www.mac.cz
- Příspěvky do Zpravodaje SISYFOS posílejte na adresu: Leoš Kyša, Višňová 579, Milovice 289 24. Lze též zasílat na e-mail: Leos.Kysa@seznam.cz